

“România Durabilă” (SIPOCA 613)

Analiză

“Aderarea la zona Euro”

RD13 (decembrie 2020 – ianuarie 2021)

Livrabil

luna aprilie 2021

ACTIVITATEA A9

Elaborarea a minim 50 de barometre de opinie periodice realizate prin sondarea percepției publice și dezvoltarea unor module pentru analize mixte – combinații de indicatori hard și indicatori noi

SUBACTIVITATEA A9.2. Elaborarea periodică a unei lucrări narative de prezentare și informare bazată pe materialele de tip flash – news.

Elaborat de: Costin Ciobanu, Expert analiză indicatori subiectivi de tip economic

Data: 30/04/2021

Locul de desfășurare: București

Denumire proiect: “România durabilă” - Dezvoltarea cadrului strategic și instituțional pentru implementarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030”

Cod proiect: SIPOCA 613

În cadrul Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, unul dintre obiectivele de dezvoltare se referă la promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți – Obiectivul de Dezvoltare Durabilă nr. 8. În cadrul acestui obiectiv, una dintre țintele esențiale pentru Orizontul 2020 este despre “continuarea creării premiselor pentru aderarea la Zona Euro prin politici monetare prudente și măsuri de sprijinire a productivității și competitivității economiei românești”¹.

În urma aderării la Uniunea Europeană, România are obligația adoptării monedei Euro. Așa cum arată Banca Națională a României², pentru a deveni totuși membră a zonei Euro, țara noastră trebuie să îndeplinească anumite criterii de convergență nominală, juridică și reală. Sub aspect decizional și politic, Guvernul României a adoptat în 2019 două documente strategice esențiale pentru accelerarea eforturilor pentru introducerea Euro în țara noastră: Planul național de adoptare a monedei euro³ și Raportul de fundamentare a Planului național de adoptare a monedei euro⁴. Pe baza acestor documente strategice, România și-a asumat, prin Programul de Convergență 2019 - 2022⁵, aderarea la Euro în 2024, ceea ce s-a ar însemna intrarea în Mecanismul Cursului de Schimb II (MCS II) cu doi ani înainte, în 2022. Cu transformările care au loc în contextul pandemiei, și cu accent tot mai mare pus pe convergența reală (legată de competitivitatea și productivitatea economiei noastre, pentru a reduce posibilitatea unui șoc economic negativ în cazul unei potențiale aderări la zona Euro), este neclar ce se va întâmpla cu această țintă.

¹ Vezi pagina 59 a Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030.

² <https://www.bnr.ro/Procesul-de-pregatire-pentru-adoptarea-monedei-unice-europene-8012-Mobile.aspx> (Accesat: 30/04/2021).

³ https://cnp.ro/user/repository/Comisia_nationala_euro/Planul_national_de_adoptare_a_monedei_euro.pdf (Accesat: 30/04/2021).

⁴

https://cnp.ro/user/repository/Comisia_nationala_euro/Raportul_de_fundamentare_a_Planului_national_de_adoptare_a_monedei_euro.pdf (Accesat: 30/04/2021).

⁵ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2019-european-semester-convergence-programme-romania_ro.pdf (Accesat: 30/04/2021).

Scopul esențial al acestei scurte analize este a investiga suportul popular pentru aderarea României la zona Euro. Dincolo de aspectele economice extrem de tehnice, aderarea este o decizie care va avea consecințe majore pentru fiecare român, iar o bună cooperare între populație și decidenții politici și guvernamentali este un argument în plus pentru succesul unei transformări care poate fi la fel de importantă precum momentul în sine al aderării din 2007. Într-o primă fază, ne vom uita la datele economice obiective, la convergența nominală, pornind de la Raportul de Convergență⁶ publicat în iunie 2020 de către Comisia Europeană (CE) și Banca Centrală Europeană (BCE), la care vom adăuga date furnizate de Eurostat pentru a evalua cum au evoluat lucrurile în acest an pandemic. Trebuie spus că această descriere a situației este departe de a surprinde complexitatea procesului de aderare la Euro, foarte bine explicată de altfel în documentele adoptate de către Guvern în 2019 și menționate mai sus; mai mult, convergența nominală este doar o fațetă a problemei, iar tot mai mare accent este pus la nivel european pe convergența reală, mai ales după problemele cu care zona Euro s-a confruntat în timpul celei mai recente crize economice și financiare. Așadar, prezentarea acestor evoluții are sens pentru a ancora în date obiective ceea ce ne interesează cu precădere – percepția subiectivă a românilor - și a putea astfel face comparații.

Partea centrală a analizei ține de utilizarea datelor subiective, culese în cadrul proiectului “România Durabilă”. Mai exact, vom folosi datele barometrului RD13⁷. Aceste date vor permite să analizăm cât de mult susțin românii aderarea la zona Euro, care sunt determinanții socio-demografici ai susținerii și în ce măsură această evaluare se corelează cu alte aprecieri sociale și economice ale românilor.

⁶ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2019-european-semester-convergence-programme-romania_ro.pdf (Accesat: 30/04/2021).

⁷ Sondaj de opinie reprezentativ pentru populația adultă neinstituționalizată a României, realizat pe un eșantion de 1,131 persoane, în perioada 30 decembrie 2020 – 20 ianuarie 2021. Eșantion stratificat bistadial cu selecție probabilistică a persoanelor. Datele au fost culese prin interviuri telefonice (CATI). Eroarea maximă de eșantionare, la un nivel de 95%, este de $\pm 3,1\%$. S-a realizat ponderarea proporțională iterativă (Raking/Rim) a datelor pentru corectarea probabilităților inegale de selecție și pentru ajustarea ratelor neuniforme de non-răspuns. Criteriile de ponderare: sex, vârstă, educație, etnie, ocupație, regiune și mărimea localității.

Ce spun datele obiective – Convergența nominală

Procesul aderării la zona Euro este descris în art. 140 al Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene⁸. Unul dintre criteriile de aderare, mai puțin relevant pentru analiza noastră, ține de alinierea legislației naționale la cea europeană, în special în ceea ce privește coordonarea reglementărilor referitoare la statutul băncii naționale și la BCE. Cu privire la convergența nominală, patru criterii sunt explicit definite și ele fac obiectul Raportului de Convergență publicat la fiecare doi ani de CE și BCE pentru țările care au obținut derogări privind aderarea la Euro (șapte țări în momentul de față: Bulgaria, Cehia, Croația, Ungaria, Polonia, România și Suedia):

1. *Criteriul inflației* - “realizarea unui grad înalt de stabilitate a prețurilor; acesta rezultă dintr-o rată a inflației apropiată de rata a cel mult trei state membre care au cele mai bune rezultate în materie de stabilitate a prețurilor”;
2. *Criteriul Fiscal* - “caracterul solid al finanțelor publice; acesta rezultă dintr-o situație bugetară care nu cunoaște deficit public excesiv în înțelesul articolului 126 alineatul (6)”;
3. *Criteriul cursului de schimb* - “respectarea limitelor normale de fluctuație prevăzute de mecanismul cursului de schimb din Sistemul Monetar European, timp de cel puțin doi ani, fără devalorizarea monedei în raport cu moneda euro”;
4. *Criteriul dobânzii pe termen lung* - “caracterul durabil al convergenței atinse de statul membru care face obiectul unei derogări și al participării sale la mecanismul cursului de schimb, care se reflectă în nivelul ratelor dobânzilor pe termen lung”.

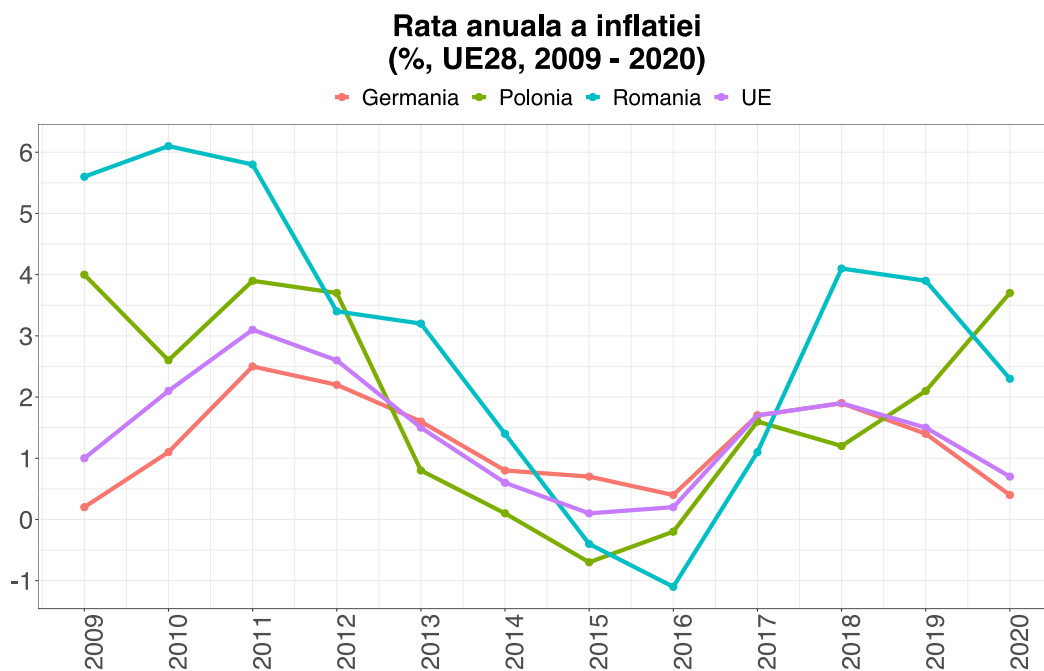
Așa cum discutăm mai devreme, la aceste criterii de convergență nominală, se adaugă aspecte privind convergența reală, definite însă foarte general în textul Tratatului: “Raportele

⁸ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_2&format=PDF (Accesat: 30/04/2021).

Comisiei și ale Băncii Centrale Europene iau de asemenea în considerare *rezultatele integrării piețelor, situația și evoluția balanțelor de plăți curente, precum și o examinare a evoluției costurilor salariale unitare și a altor indici de prețuri*⁹.

Primul criteriu pentru convergență nominală se referă la rata inflației. În Raportul de Convergență 2020, pentru rata inflației valoarea de referință în martie 2020 se calculează ca medie a ratei inflației pentru țările cu cea mai mică rată (Portugalia, Cipru și Italia) din acea lună, la care se adaugă 1,5 puncte procentuale. Astfel, în martie 2020, valoarea de referință era de 1,8% pentru rata inflației. În aceeași lună, rata inflației era în România de 3,7%, cu 1,9 puncte procentuale peste valoarea de referință⁹. Simplu spus, acest lucru înseamnă, că în martie 2020, România nu îndeplinea acest criteriu de convergență nominală.

Figura 1 – Rata anuală a inflației

Sursa: Eurostat (PRC_HICP_AIND)

⁹ Vezi pagina 110 a Raportului de Convergență 2020.

Figura 1 surprinde rata anuală a inflației pentru România, media UE, Polonia și Germania. Indicatorul folosit este schimbarea anuală în rata inflației – HICP, menit să faciliteze comparații internaționale privind evoluția inflației¹⁰. Așa cum se poate vedea, în 2020, rata anuală a inflației pentru România a fost de 2,3%, în scădere cu 1,6 puncte procentuale de la 3,9% în 2019. O dinamică similară s-a înregistrat și la nivelul întregii Uniuni Europene, de la 1,5% în 2019 la 0,7% în 2020. În Germania, scăderea a fost similară, de la 1,4% la 0,4%. În Polonia, o altă țară care face obiectul Raportului de Convergență 2020, inflația a avut o evoluție contrară, de la 2,1% în 2019 la 3,7% în 2020. Cele mai mici rate ale inflației în 2020 au fost în Grecia (-1,3%), Cipru (-1,1%) și Estonia (-0,6%). În medie, aceasta înseamnă -1%, la care, dacă adăugăm 1,5%, obținem valoarea de referință de 0,5%. Astfel, luând în calcul rata inflației în România în 2020 – 2,3%, încă suntem la 1,8 puncte procentuale peste valoarea de referință, deci în continuare nu îndeplinim acest criteriu. Conform prognozei economice de primăvară a Comisiei Europene din 2021¹¹, rata inflației este așteptată să crească, nu să scadă pentru următorii doi ani: 2,9% în 2021 și 2,7% în 2022.

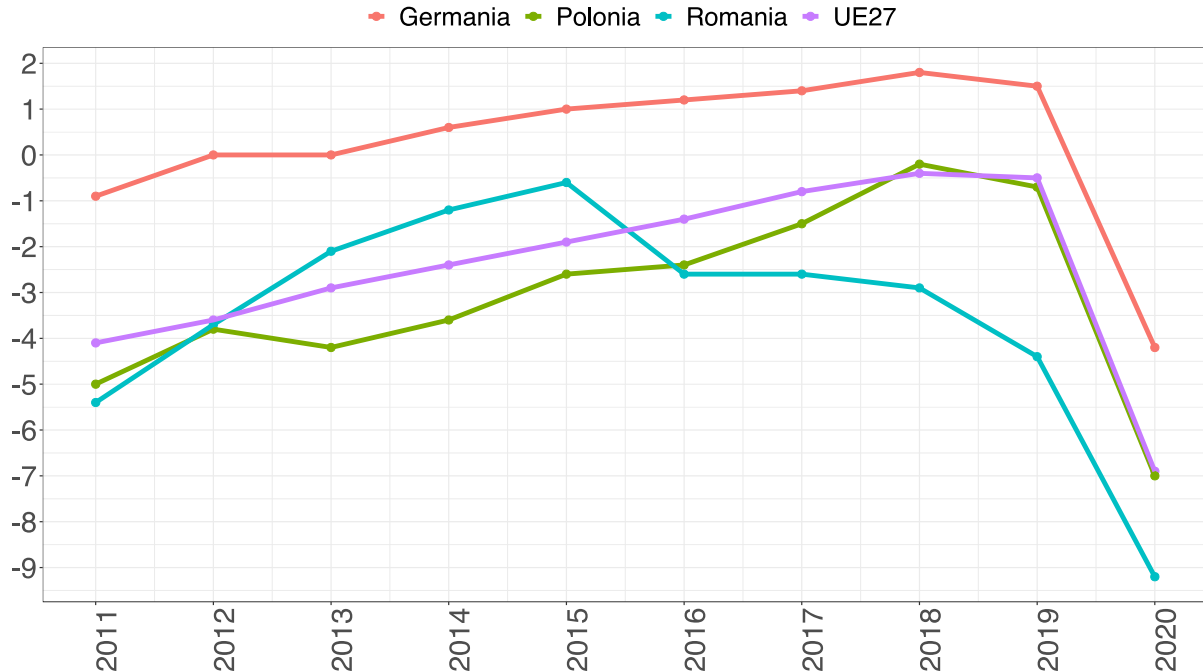
Figura 2 – Deficitul public

¹⁰ Mai multe informații sunt disponibile aici:

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00118/default/table?lang=en> (Accesat: 30/04/2021).

¹¹ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-performance-country/romania/economic-forecast-romania_en (Accesat: 30/04/2021).

Deficit public (% PIB, UE27, 2011 - 2020)

Sursa: Eurostat (GOV_10DD_EDPT1)

În 2019, deficitul public al României a fost de -4.4% din PIB, ceea ce a dus la declanșarea procedurii de deficit excesiv în Aprilie 2020.¹² În acest context, la momentul Raportului de Convergență 2020, România nu îndeplinea criteriul unor finanțe publice solide și al unei situații bugetare care nu cunoaște deficit public excesiv. Acest aspect era de altfel confirmat explicit în Raport (p. 20). În anul pandemiei și în contextul măsurilor luate pentru a stabili situația economică și sanitară, deficitul public al României a explodat la 9,2% din PIB, mult peste valoarea de 3% stabilită prin Pactul de Stabilitate și Creștere¹³, așa cum se poate vedea în Figura 2. De

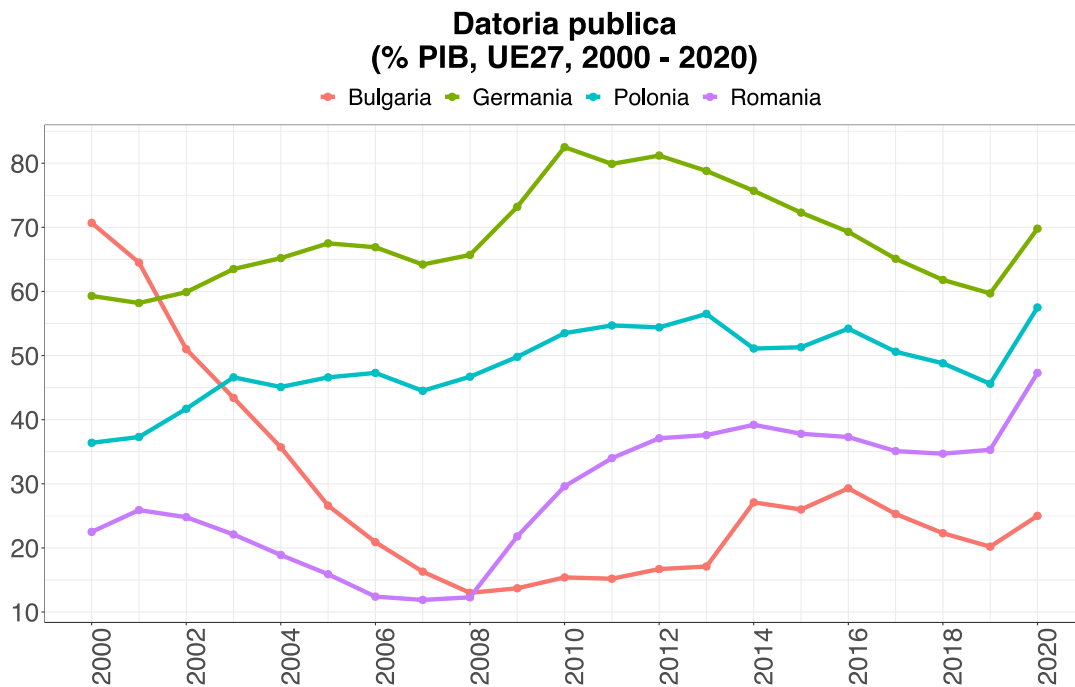
¹² Pentru sursa datelor, vezi

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10dd_edpt1/default/table?lang=en (Accesat: 30/04/2021).

¹³ Totuși, în condițiile pandemiei și a situației excepționale prin care trec țările membre, UE a suspendat regulile privind disciplina bugetară legate de deficit și datoria publică. <https://www.digi24.ro/stiri/externe/ue-anunta-suspendarea-regulilor-privind-disciplina-bugetara-in-contextul-pandemiei-guvernele-pot-cheltui-cat-au-nevoie-1278978> (Accesat: 30/04/2021).

altfel, evoluții similare s-au înregistrat pentru întreaga Uniune: media pentru UE27 a fost un deficit de -6,9% din PIB. De altfel, cinci alte țări au avut un deficit public în 2020 mai mare decât al României: Spania (-11%), Malta (-10,1%), Grecia (-9,7%), Italia (-9,5%) și Belgia (-9,4%). Dintre țările analizate în Raportul de Convergență 2020, Ungaria a fost la -8,1% deficit public, Croația la -7,4%, iar Polonia la -7%. Conform prognozei economice de primăvară a Comisiei Europene din 2021, deficitul public în România va continua să fie mult peste 3% din PIB în următorii doi ani: -8% în 2021 și -7,1% în 2022.

Figura 3 – Datoria publică

Sursa: Eurostat (GOV_10DD_EDPT1)

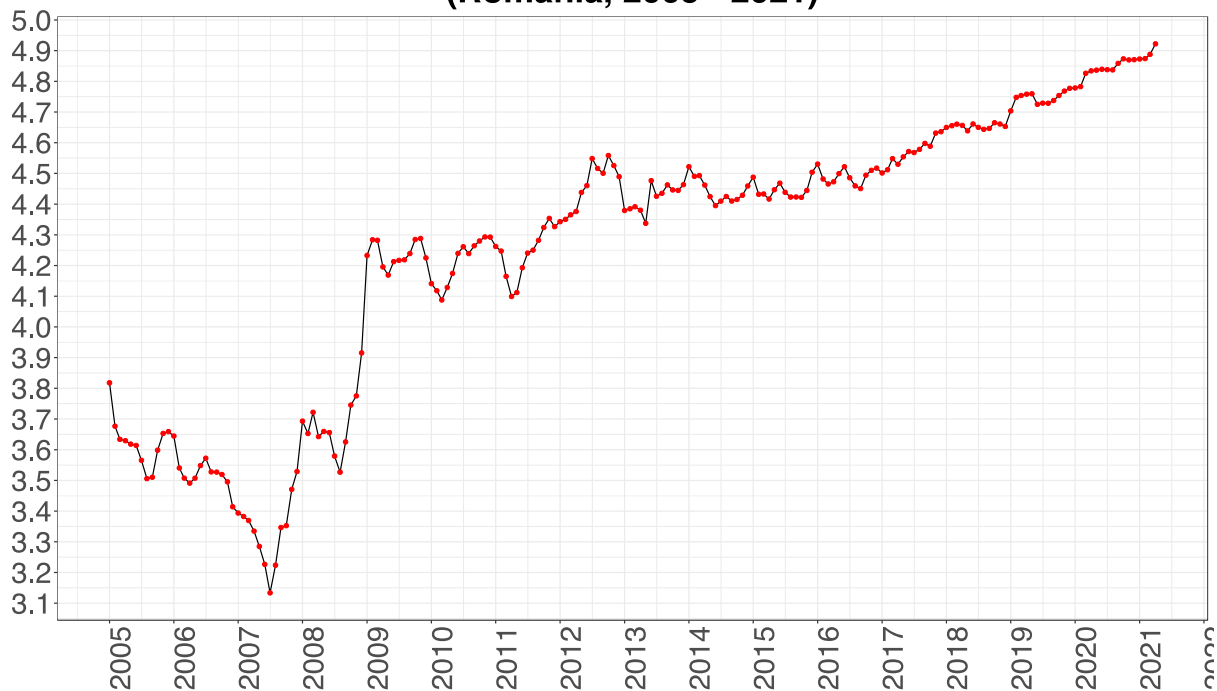
În ceea ce privește datoria publică guvernamentală¹⁴, un alt aspect care ține de soliditatea finanțelor publice conform Pactului de Stabilitate și Creștere, România este încă sub limita de 60% din PIB, dar tendința este una de creștere accelerată în ultimii ani, așa cum se și poate

¹⁴ Pentru sursa datelor, vezi <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tipsgo10/default/table?lang=en> (Accesat: 30/04/2021).

observa în Figura 3. În 2019, datoria publică guvernamentală era de 35,3% din PIB, iar în 2020 ea a urcat la 47,3%. Conform prognozei economice de primăvară a Comisiei Europene din 2021, în 2021 datoria publică guvernamentală va fi de 49,7%, pentru ca în 2022 creșterea să continue, la o valoare estimată de 52,7% din PIB. România are încă a opta cea mai mică datorie publică din UE, dar ceea ce îngrijorează este creșterea rapidă din ultimii ani, care, așa cum arată prognozele, nu va încetini în următorii doi ani și va ridica semne de întrebare cu privire la sănătatea finanțelor publice.

Figura 4 – Cursul de Schimb Euro – Leu

**Curs mediu lunar Euro - Leu
(Romania, 2005 - 2021)**

Sursa: BNR

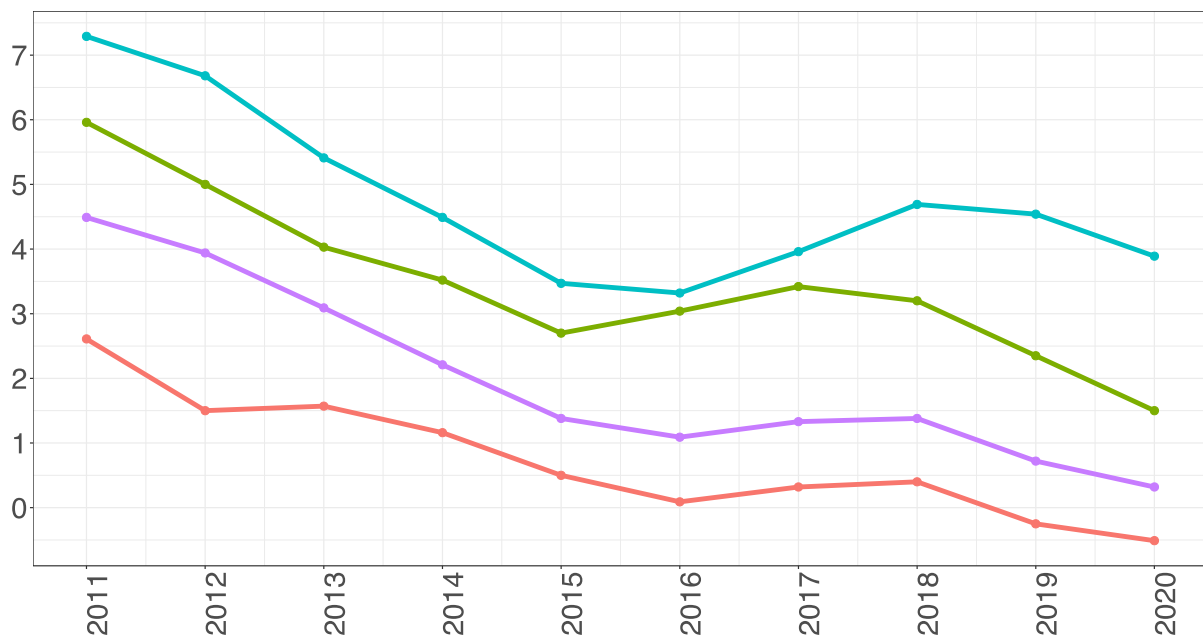
În ceea ce privește criteriul cursului de schimb, Raportul de Convergență 2020 remarca că, România nu îndeplinea, la data realizării analizei de către CE, acest criteriu de convergență și nu

era parte din MCS II, anticamera accesului la zona Euro. În martie 2020, leul era cu 3% mai slab decât euro (față de un maximum de 1,5% acceptat), luând ca termen de referință o perioadă de doi ani. Cu ajutorul datelor BNR¹⁵, avem în Figura 4 cursul mediu lunar Euro – Leu pentru ultimii 16 ani. Față de Raportul de Convergență, ne putem uita la cursul mediu din aprilie 2021 (4,9221 lei/Euro) și la cel din aprilie 2019 (4,7583 lei/Euro), ceea ce se traduce într-o depreciere a leului față de Euro în ultimii doi ani de 3,44%. Nici în ultimul an nu am reușit să reducem considerabil variația cursului de schimb și să bifăm acest obiectiv de convergență.

Figura 5 – Dobânda pe termen lung

**Dobanzi bonduri guvernamentale
(UE27, 2011 - 2020, date anuale)**

◆ Germania ◆ Polonia ◆ Romania ◆ UE27

Sursa: Eurostat (IRT_LT_MCBY_A)

¹⁵ Datele sunt accesibile aici: <https://www.bnr.ro/Cursul-de-schimb-3544.aspx> (Accesat: 30/04/2021).

Ultimul aspect pe care îl vom analiza ține de rata dobânzii pe termen lung. Pentru a îndeplini criteriul de convergență nominală, rata dobânzii pe termen lung nu trebuie să depășească cu mai mult de 2% media ratelor din cele 3 state cu cele mai bune rezultate în ceea ce privește stabilitatea prețurilor¹⁶. Potrivit Raportului de Convergență din 2020, România nu îndeplinea nici acest criteriu: dobânda medie pentru România în anul care se încheia în martie 2020 era de 4,4%, în timp ce valoarea de referință era de 2,9% - țara noastră era deci cu 1,5 puncte procentuale peste valoarea de referință. În Figura 5, cu ajutorul datelor anuale, avem dobânda pe termen lung pentru bondurile guvernamentale¹⁷. Dacă este să ne uităm la întregul an 2020, România a avut o scădere a dobânzii la 3,89%. În același timp, țările cu cea mai mică dobândă anul trecut au fost Germania (-0,51%), Luxemburg (-0,41%) și Olanda (-0,38%). Pe baza acestor date, valoarea de referință era de 1,57%, ceea ce înseamnă că, la finalul lui 2020, România era cu 2,32 puncte procentuale peste valoarea de referință.

Așa cum se poate vedea din Raportul de Convergență 2020, în martie 2020 România nu îndeplinea niciun criteriu de convergență nominală pentru aderarea la zona Euro¹⁸. Înainte de a vorbi despre convergența reală și despre cât de pregătită este economia noastră pentru a face față șocului economic presupus de adoptarea Euro, deocamdată constatăm că nu putem îndeplini nici măcar criteriile nominale. În contextul pandemiei, după luna martie 2020, cea luată drept referință în Raportul de Convergență 2020, România nu și-a îmbunătățit performanța în ceea ce privește îndeplinirea criteriilor de convergență nominală: în privința ratei inflației eram la final de 2020 cu 1,8 puncte procentuale peste valoarea de referință; deficitul public era de - 9,2% din PIB la final de 2020, mult peste 3% (chiar în contextul flexibilizării acestei cerințe de către Comisia Europeană); cursul de schimb Euro – Leu s-a depreciat cu 3,4% între aprilie 2019 și

¹⁶ Vezi pag. 21 a Raportului de fundamentare a Planului Național de Adoptare a Monedei Euro.

¹⁷ Sursa datelor este aici: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/irt_lt_mcb_y_a/default/table?lang=en (Accesat: 30/04/2021).

¹⁸ Vezi și https://economie.hotnews.ro/stiri-finante_banci-24048186-romania-nu-mai-indeplineste-niciun-criteriu-privind-trecerea-euro-tara-noastra-isi-mentine-oficial-angajamentul-aderare-zona-euro-anul-2024-raport-comisia-europeana.htm (Accesat: 30/04/2021).

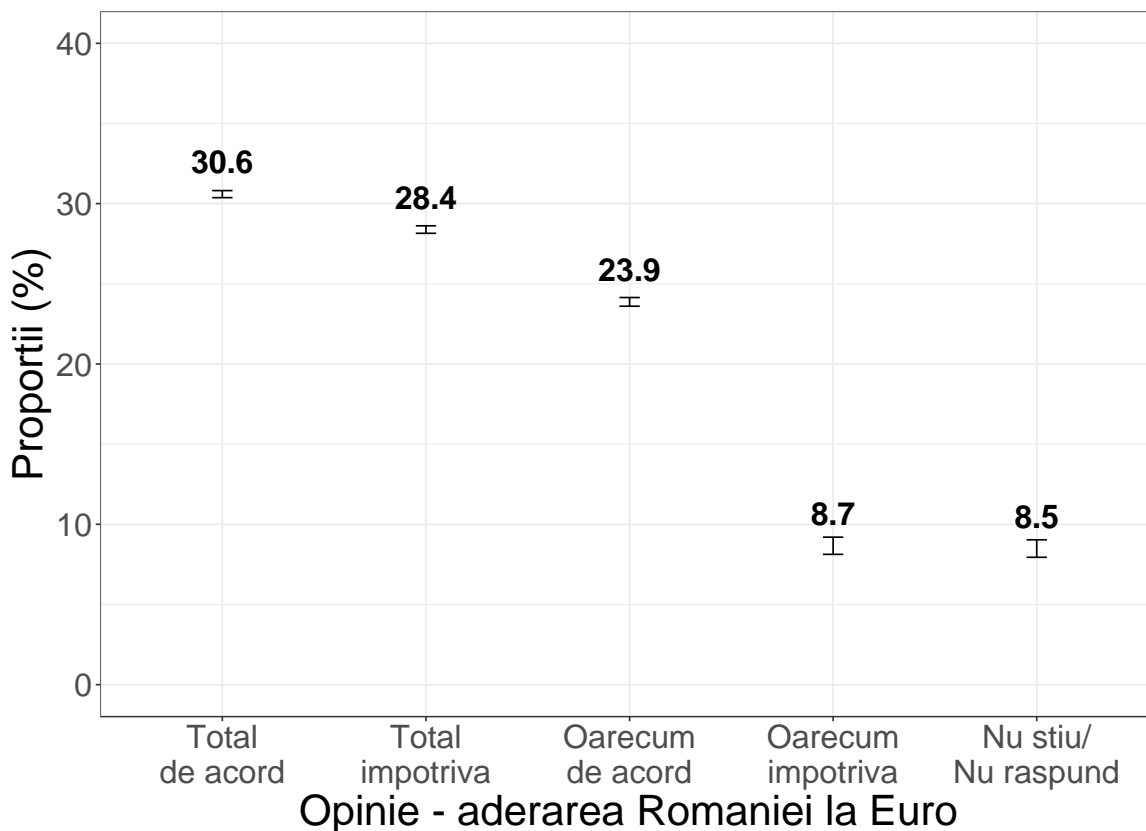
aprilie 2021; iar, ca dobândă pe termen lung a bondurilor guvernamentale, eram la final de 2020 cu 1,6 puncte procentuale peste valoarea de referință. Dincolo de considerente politice și de oportunitate, România are pași importanți de făcut în a-și îmbunătăți performanța macroeconomică și a fi luată în calcul pentru aderarea la zona Euro.

Ce spun datele subiective

Așa cum am văzut, aderarea la Euro este un proces economic extrem de complex, care presupune transformări semnificative ale economiei românești. În același timp, ținând cont de impactul pe care îl va avea în viața de zi cu zi a românilor, este important să vedem care este opinia publică despre aderarea la Euro, ce determină această opinie și cum se corelează ea cu alte evaluări despre felul în care funcționează lucrurile în țară, din punct de vedere social și economic. Vom face acest lucru cu ajutorul sondajului de opinie RD13 realizat în cadrul proiectului “România Durabilă”.

Figura 6 – Opinia românilor despre aderarea la zona Euro (RD13)

Nota: Date neponderate

Așa cum se poate vedea în Figura 6, 30,6% dintre români sunt total de acord cu aderarea la zona Euro, în timp ce 23,9% sunt oarecum de acord. În același timp, 28,4% dintre români sunt total împotriva adoptării Euro, iar 8,7% sunt oarecum împotriva. 8,5% dintre români nu au o opinie pe această temă. Cumulând aceste răspunsuri, vedem că 54,5% sunt de acord cu aderarea la zona Euro, în timp ce 37,1% nu validează acest proiect. Nu avem deci o opinie covârșitoare în acest caz, iar cei care fie sunt împotriva aderării la Euro, fie nu au o opinie reprezintă 45,5% - o parte semnificativă a populației României. Totuși, constatăm că, deși România nu este pregătită tehnic pentru aderarea la Euro, majoritatea populației își dorește acest lucru.

Tabelul 1 – Determinanții socio-demografici ai susținerii adoptării monedei Euro în România (sondaj de opinie RD13)

	Model 1
Nivel de trai bun	0.14 (0.04)**
Loc de munca (da)	0.23 (0.15)
Femeie	-0.19 (0.03)**
Varsta	0.00 (0.00)
Educatie primara	-0.01 (0.05)
Educatie superioara	0.10 (0.04)*
Etnie - Maghiar	-0.15 (0.17)
Etnie - Roman	-0.01 (0.15)
Etnie - Rom	0.17 (0.17)
Activitate - Angajat	-0.09 (0.13)
Activitate - Casnic(a)	0.16 (0.12)
Activitate - Pensionar	0.04 (0.12)
Activitate - Somer	0.04 (0.13)
Activitate - Student	0.32 (0.13)*
Fara familie in strainatate	-0.01 (0.03)
Regiune - Centru	0.01 (0.10)
Regiune - Nord-Est	-0.06 (0.10)
Regiune - Nord-Vest	0.05 (0.10)
Regiune - Sud	-0.04 (0.10)
Regiune - Sud-Est	-0.11 (0.10)
Regiune - Sud-Vest	-0.07 (0.10)
Regiune - Vest	-0.01 (0.11)
Tip Localitate - Rural mare	0.02 (0.11)
Tip Localitate - Rural mediu	0.08 (0.11)
Tip Localitate - Rural mic	-0.01 (0.11)
Tip Localitate - Urban cvasi-comune	0.04 (0.12)
Tip Localitate - Urban foarte mare	0.27 (0.12)*
Tip Localitate - Urban mare	0.04 (0.11)
Tip Localitate - Urban mediu	0.08 (0.12)
Tip Localitate - Urban mic si foarte mic	0.08 (0.12)
(Intercept)	0.35 (0.21)
R ²	0.13
Adj. R ²	0.10
Num. obs.	1114
RMSE	0.47

Nota: ** $p < 0.01$, * $p < 0.05$. Regresie liniara (OLS), erori standard in paranteza. Variabila dependenta (variabila binara): Acord privind aderarea Romaniei la Euro - model 1. Categoriile de referinta pentru fiecare variabila independenta de tip categoric: Educatie - Educatie medie; Etnie - Alta; Activitate - Alta; Regiune - Bucuresti-Ilfov; Tip Localitate - Bucuresti. Estimările sunt ponderate pentru a corecta pentru probabilitati inegale de selectie. Doar raspunsurile valide sunt luate in considerare.

Este, în acest context, important să știm ce determină susținerea sau opoziția față de introducerea monedei unice europene în România. O asemenea decizie majoră nu poate fi luată fără a cunoaște care sunt resorturile populare din spatele acestor opinii. Pe baza sondajului de opinie RD13, ne-am uitat dacă factorii socio-demografici pot explica susținerea introducerii monedei Euro, ca un prim pas explicativ. Rezultatele le putem vedea în *Tabelul 1*.

Prin prisma factorilor socio-demografici, observăm câteva lucruri interesante: cei cu nivel de trai bun sunt cu 14% mai probabil să susțină adoptarea Euro. De asemenea, studenții sunt cu 32% mai probabil să fie de acord cu trecerea României de la leu la Euro. O susținere puternică pentru moneda unică europeană vedem și în urbanul foarte mare (+27%). Cei cu studii superioare

sunt cu 10% mai dispuși să fie de acord cu introducerea euro. Pe de altă parte – și un aspect care se cere explicat în viitor -, femeile sunt cu 19% mai puțin dispuse să susțină introducerea Euro față de bărbați.

Pornind de la aceste rezultate, vedem că baza susținerii pentru moneda europeană vine din partea celor cu resurse educaționale și financiare ridicate, din partea celor mobili economic și din zona urbană foarte mare. Este deci relevantă explorarea atitudinilor celor cu educație și venituri mai reduse, pentru a vedea de unde vine reticența acestora și a putea astfel propune mesaje care să atenueze aceste temeri și să crească gradul de susținere pentru introducerea monedei unice europene în România.

După cum se poate observa în *Tabelul 2*, există corelări între evaluările generale sociale și economice ale românilor și susținerea față de adoptarea monedei unice europene. Mai exact, conform *modelului 1*, cei care cred că România merge în direcția bună sunt cu 8% mai probabil să susțină adoptarea Euro. Potrivit *modelului 5*, cei care au o evaluare pozitivă a condițiilor de la locul de muncă sunt cu 13% mai probabil să fie de acord cu aderarea la zona Euro. De asemenea, cei care au avut o evoluție pozitivă a nivelului de trai în ultimii ani sunt cu 8% mai probabil să susțină Euro – *modelul 6*. Cei care sunt mulțumiți de acțiunile statului pentru crearea de locuri de muncă decente sunt, de asemenea, cu 7% mai probabil să fie de partea introducerii Euro. Pe de altă parte, cei care afirmă că pandemia de COVID-19 a avut impact semnificativ asupra locului lor de muncă sau afacerii sunt cu 11% mai puțin probabil să fie de acord cu aderarea la zona Euro – *modelul 9*. O evaluare pozitivă despre economia națională sau despre finanțele gospodăriei proprii nu se traduce într-un plus de susținere pentru aderarea la Euro (*modelele 2 și 3*). Din aceste rezultate, putem observa cum subiectul aderării la Euro este, în mintea românilor, asociat cu și o consecință a evaluărilor economice și sociale naționale.

Tabelul 2 – Relația dintre evaluările sociale și economice ale românilor și susținerea față de introducerea monedei Euro (sondaj de opinie RD13)

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6	Model 7	Model 8	Model 9
Directie buna (Romania)	0.08* (0.04)								
Evaluare pozitiva (economia nationala)		0.08 (0.04)							
Evaluare pozitiva (finante gospodarie)			0.06 (0.03)						
Evaluare pozitiva (loc de munca)				0.04 (0.06)					
Evaluare pozitiva (conditii loc de munca)					0.13** (0.03)				
Evaluare pozitiva (evolutie nivel de trai)						0.08* (0.04)			
Evaluare pozitiva (crearea de locuri de munca decente)							0.07* (0.03)		
Evaluare pozitiva (combaterea somajului)								0.06 (0.04)	
COVID-19 (impact important)									-0.11* (0.05)
(Intercept)	0.35 (0.21)	0.33 (0.21)	0.28 (0.21)	0.35 (0.21)	0.36 (0.21)	0.32 (0.21)	0.34 (0.21)	0.35 (0.21)	0.32 (0.21)
R ²	0.13	0.13	0.13	0.13	0.14	0.13	0.13	0.13	0.13
Adj. R ²	0.11	0.11	0.11	0.10	0.11	0.11	0.11	0.10	0.11
Num. obs.	1114	1114	1114	1114	1114	1114	1114	1114	1114
RMSE	0.47	0.47	0.47	0.47	0.47	0.47	0.47	0.47	0.47

Nota: ** $p < 0.01$, * $p < 0.05$. Regresie liniara (OLS), erori standard in paranteza. Variabila dependenta (variabila binara) pentru toate modelele: Acord privind aderarea Romaniei la Euro. Modelul contine urmatoarele variabile de control: nivel de trai, loc de munca, sex, varsta, educatie, etnie, activitate, prezenta familie in strainatate, regiune de dezvoltare, tip localitate de resedinta. Estimările sunt ponderate pentru a corecta pentru probabilitati inegale de selectie. Doar raspunsurile valide sunt luate in considerare.

Scurte concluzii

În această analiză, ne-am axat pe determinanții susținerii aderării României la zona Euro, o temă importantă în contextul încercărilor României de a avansa în integrarea europeană. Datele economice obiective legate convergența nominală demonstrează că România nu îndeplinea în martie 2020 niciunul dintre cele patru criterii prevăzute în Tratatul de Funcționare a Uniunii Europene. Așa cum am analizat aici pe baza datelor statistice obiective, lucrurile nu s-au schimbat prea mult în ultimul an și nu avem evoluții macroeconomice care să ne permită să facem un pas decisiv pentru aderarea la Euro, în ciuda obiectivului politic, care pare tot mai departe, de a adera în 2024.

Prin prisma datelor subiective, date de opinie publică, putem avansa trei mari concluzii. În primul rând, o majoritate a populației României este de acord cu aderarea la zona Euro; totuși, o proporție importantă (37,1%) este împotriva unui asemenea pas, de unde rezultă nevoia de a investiga mai bine ce este în spatele opoziției. De remarcat totuși că, deși România nu este pregătită tehnic pentru aderarea la Euro, majoritatea populației își dorește acest lucru. În al

doilea rând, vedem că susținerea pentru aderarea la Euro este în primul rând printre cei care vor beneficia cel mai mult probabil de pe urma unui asemenea act: cei cu studii superioare, cei din marile orașe, cei cu un nivel ridicat de trai și studenții. În aceste condiții, provocarea este depășirea acestui clivaj educațional și de resurse financiare, pentru a vedea cum putem crește susținerea adoptării măsurii și în rândul celor cu resurse educaționale și financiare mai reduse. În al treilea și ultimul rând, susținerea pentru aderarea la Euro este corelată cu evaluări sociale și economice care țin de mersul lucrurilor în țară, dovadă că a schimba percepțiile românilor sceptici despre aderarea la Euro înseamnă mai mult decât de a te concentra pe această temă, înseamnă, în plan mai general, a îmbunătăți climatul social și economic din țară. Într-un cuvânt, este nevoie de o convergență reală percepută ca atare de către cetățeni, un aspect de altfel tot mai important la nivel politic în UE când se discută despre aderarea la zona Euro. Aici este marea provocare pentru decidenții politici și guvernamentali din România.

